

ARIEL
MAGNUS

DRUHÝ
ŽIVOT
ADOLFA
EICHMANNA

Román

**DRUHÝ
ŽIVOT
ADOLFA
EICHMANNA**

© Ariel Magnus 2020

Published by arrangement with Michael Gaeb Literary Agency, Berlin

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jiří Pešek, 2022

Cover © Nurten Zeren, 2022

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2022

ISBN 978-80-277-2661-5 (pdf)

DRUHÝ
ŽIVOT
ADOLFA
EICHMANNA

ARIEL MAGNUS

OBSAH

7	IV – Květy pro Veru
35	IV b – Otec a syn
71	IV B 4 – Chovatel králíků
115	IV B 4 a – Bunkr Svoboda
171	IV B 4 b – Ve třetí osobě
213	<i>After office</i>
229	Po Jeruzalému
233	Zdroje

Má-li podřízený, tedy ten, kdo plní rozkazy,
nad sebou dobrou vládu, má štěstí; je-li mu však
dopřána vláda špatná, má smůlu. Já štěstí neměl.

ADOLF EICHMANN,
Götzen

Pokud se přistihnete, že litujete i někoho, jako
byl Eichmann, nesnažte se tento pocit potlačit,
neboť přesně tohle nás od něj odlišuje.

BETTINA STANGNETH,
Eichmann hinter den Spiegeln

IV

KVĚTY PRO VERU

*Řekni, kde ty kytky jsou,
co se s nimi mohlo stát?
Řekni, kde ty kytky jsou,
kde mohou být?*

Proč jen má takovou smůlu?

Město zůstalo bez květin zrovna v den, kdy se má po sedmi letech nuceného a odvážného odloučení znovu setkat se svou ženou. A také bez veřejné dopravy, denního tisku, plánovaných zákroků v nemocnicích i bez svozu

odpadu poté, co se odbory přidaly k národnímu smutku. Ovšem skutečnou katastrofu představoval za těchto okolností zejména absolutní nedostatek růží, Veřiných oblíbených květin, podobně jako nejsou k dostání frézie či jasmíny, a dokonce ani mizerná kytička karafiátů.

„Ale když vy tady květiny a květiny nikde, proč vy tady?“ rozzuřil se Ricardo Klement u posledního prodávče květin, na kterého natrefil asi dvacet bloků od hotelu.

„Však už čekáme na další, které jsou na cestě z Chile,“ odpověděl mu květinář až s urážlivým vzrušením v hlase. Nepochybně se mu stalo vůbec poprvé, že během obyčejného zimního a upršeného pondělního rána zůstal bez zboží již před desátou dopolední. V nejméně vhodný den pro nákup květin. „Umřela nám Evita, a tak národ vzal útokem všechna květinářství, aby ji patřičně uctil.“

„*Verfluchte Schlampe!*“ zadrmolil Klement a svého zklamání se zbavil tím, že zadupal nedopalek do země, aby nemusel zakopat cokoli jiného.

Muž, zahalený do zelené pláštěnky a s dlaněmi od hlíny, nepotřeboval umět německy, aby vytušil, že to, co před okamžikem vyřkl muž, jehož skřípavý hlas mu stále zněl v uších, odpovídalo peprné nadávce, ačkoliv nemohl rozpoznat, že adresátkou byla Duchovní vůdkyně národa, jež předevčírem zemřela na rakovinu děložního čípku (aniž jí kdy děloha k něčemu byla). Protože pro květináře zákazník nepřestával být zákazníkem, i když prozatím nic nekoupil, omezil se tak jen na neurčitý

posunek připomínající zaměstnance pohřebního ústavu a znovu se soustředil na zrezivělé nůžky, jimiž kadeřil barevné stužky na kytice z různých koutů světa.

Klement však neměl čas čekat na zásilku z druhé strany Kordiller. Loď přivázející jeho ženu už musela zakotvit v přístavu a on chtěl být v hotelu ve chvíli, kdy ji tam dopraví jím pověřené lidi. Byl by ji rád v přístavu přivítal osobně, a zároveň by tak mohl znovu navštívit impozantní doky, kam před dvěma lety připlul i on sám jen s pěti sty argentinskými pesy v kapse. Rád by opět viděl svůj užaslý první pohled plný očekávání, jak se tentokrát zračí ve tváři jeho manželky. Jeho přítomnost na místě právě v té chvíli by zároveň zapůsobila jako signál, že může bez obav vstoupit na tuto požehnanou zem, tak bezpečnou pro muže v jeho situaci. Bylo docela složité Klementa přesvědčit, že objevit se na veřejnosti v doprovodu oné ženy by mohlo být nebezpečné. Ačkoliv byli již dávno oficiálně rozvedeni, i tak bylo dost dobře možné, že ji sledovali nepřátelští agenti.

Teď svou vnitřní zuřivost přetavil v delší kroky. Jeho křivé nohy rychle kmitaly, pěsti měl sevřené v proděravělých kapsách kabátu, trup nakloněný vpřed, zrak upřený na dlaždice, které až děsivě nepravidelně střídaly nejrůznější tvary i barvy. Aby se uklidnil, začal své kroky počítat a znovu si přitom uvědomil, že od rohu ulice k dalšímu je jich pokaždé sto. Těhle vzdálenosti se tu říká *cuadra* a zdá se, že z toho a z přidruženého konceptu *manzana*, jenž kromě *jablka* označoval též

blok domů, vycházejí rozmístění a rozměry všech věcí ve městě. Proto se tato slova Klement naučil jako první. Metafora označující betonové čtvercové bloky domů zároveň označovala jeho oblíbené ovoce (zejména pak ve formě vína, lahodného *Apfelwein*). Byla dobrým znamením, které se potvrdilo ve chvíli, kdy argentinská jablka ochutnal poprvé. Proto jich s sebou přivezl až z Tucumánu hned několik kilo, neboť chtěl, aby místní jablka byla tím prvním, co noví obyvatelé této země okusí. Jak je možné, že ho v tu chvíli nenapadlo k jablkům přidat rovnou i pár květin? Copak nevěděl, že daná provincie se nazývá „zahradou republiky“?

Klementa v tu chvíli opět ovládl starý pocit selhání, jenž ho provázel již dříve. Pocit tak dávný, jako je samotný svět, cosi na způsob prvotního hříchu s jeho vlastním otiskem. Vždyť to bylo neočekávané, pokusil se sám sebe omluvit. Pravdou však bylo, že o Evitině smrti se dozvěděl už před nástupem do vlaku a měl již v této zemi něco málo odžito, aby věděl, že všechno, co se týká této ženy, bylo vždy přehnané a mimořádné. Když vystoupil na stanici Retiro a zamířil do hotelu v doprovodu těch, kdo přivedou jeho ženu, týchž *Kameraden*, kteří před lety v zemi přivítali i jeho samého, nemohl si nevšimnout nekonečné řady lidí, které Argentinci přezdívali *indiánská* a jež se se směšnou pečlivostí tvořila vždy, když se na jednom místě sešly více než tři osoby. Hotové *cuadras a manzanas* truchlících seřazených hezky za sebou, aby dali poslední sbohem Vlajkonošce ponížených.

Všichni muži a ženy se svazečkem květin, chráníce se novinami, v nichž si zas a znovu pročítali tu strašnou zprávu. Klementa však nejvíce dojalo množství vojáků dohlízejících na klikatící se smuteční průvod pod širým nebem. Jejich široké plstěné kabátce a černé jezdecké boty mu připomínaly jeho vlastní oděv, který až donedávna oblékal. Oděv, který by si býval rád oblékl při tak významné příležitosti, jaká se mu naskytla právě dnes.

Uklidněn procházkou nebo počítáním kroků musel uznat, že taková smrt, byť v tak mladém věku, byla vším, o čem jakýkoliv vůdce mas mohl snít. Nemluvě o ženě takového vůdce. Pokud Klement na generálu Perónovi něco obdivoval, tedy kromě oddanosti, kterou v lidech vzbuzoval, byla to jednoznačně lehkost, již sdílel se ženou, a k dovršení všeho se svou vlastní. Ne že si Klement ženského pohlaví nevážil, právě naopak, ale přenechat jim tak dominantní místo ve veřejném životě, tomu se říká pád do pekla. Moc byla něčím, co si jakýkoliv muž žárlivě střeží i před svými nejbližšími spolupracovníky, takže vystupovat na veřejnosti téměř krok vzadu za svým doprovodem nutně předpokládalo jistotu jdoucí daleko za důvěru v jakoukoliv tajnou policii. Byl to znak skutečné moci. I při vědomí, že jeho družka zemře v pouhých třiatřiceti letech a nebude mít prakticky žádný čas vyrůst natolik, že svého muže zastíní, málokterý vůdce by jí dovolil, aby získala takový vliv na jeho stoupence.

Trochu zatrpkle se ptal sám sebe, zda právě tohle nechybělo vůdci jeho vlastního lidu, jehož manželka se

také jmenovala Eva a zemřela stejně mladá a bezdětná. Tyto paradoxní podobnosti (měla snad i argentinská Eva z jedné dvaatřicetiny židovskou krev, jako to zjistil o té druhé?) jen zdůraznily do očí bijící rozdíl mezi herečkou obarvenou na blond, která si podmanila nejprve generála a pak i celou zemi, a kuchařkou, v tomto případě pravou blondýnou, která působila, jako by se narodila v bunkru, v němž také nakonec zemřela. A porovnáváme-li jejich polovičky, nemensší rozdíl byl i mezi jejich manželi. Jeden tu svou skrýval až do smrti, druhý ji od první chvíle ukazoval. Klement si nedokázal odpovédět na otázku, co by asi Führer mohl získat, kdyby měl po svém boku onu druhou Evu. Ve světle toho, že poté přišel úplně o všechno, měla tato otázka i nadále své opodstatnění. Možná by ho svými půvaby rozptýlila natolik, že by ho nechtěně odradila od hloupého nápadu vtrhnout do Ruska.

Zastavil se na rohu, aby si zapálil další cigaretu značky Condal. Teď už byl na cestě do té části města, která mu v době jeho příjezdu za vlhké zimy tolik připomínala centrum Vídně, Berlína nebo Paříže. Než přijel do Argentiny, Klement poznal kromě těchto a dalších evropských měst už jen některá na Blízkém východě, jimiž prošel ještě před válkou při své neúspěšné cestě za bližším poznáním sionistického hnutí. Podobně jako Mojžíšovi ani jemu nebylo dovoleno vstoupit do země zaslíbené, kde se chtěl setkat s jeruzalémským velkým muftím, ačkoliv ani to mu později nebránilo, aby se chvástal přátelstvím s tímto

islámským duchovním. Tak či onak, Klement očekával podobné prostředí i na tomto vzdáleném kontinentu, avšak bez lidí v tunikách a mešit s lesklými kopulemi, ale rovněž se spoustou chatrných budov lemujících ulice, většinou udusané množstvím bosých nohou. I když se mu tyto předsudky vrchovatě potvrdily o něco později, po přestěhování na venkov v severozápadní části země, při každém návratu do Buenos Aires nepřestával znovu uvykat myšlence, že historické centrum města v této části světa by svou hojností a bohatstvím mohlo vyniknout i na starém kontinentu. Faktem je, že fasády z devatenáctého století, mnohé z nich vybledlé, a dokonce oprýskané, se tu střídaly s moderními, beztvarymi a často i ryze ošklivými budovami; pravdou bylo také to, že po obou stranách ulice se postupně hromadilo množství odpadků, které překvapovalo zejména uspořádáním, skoro jako by je sem navršili nedbalí metaři, jejichž úkol byl právě opačný. A pravdou bylo i to, že pod upraveným vzezřením kolemjdoucích, kteří úzkostlivě kontrolovali dokonalost puků na kalhotách stejně často jako dokonale načesanou pěšinku, až příliš často vykukovalo třepení oděvu, který se *nenapravitelně* brzy rozpadne. Nic z toho už nyní Klementovi neunikalo, ale Buenos Aires se svými kiny, divadly a luxusními obchody bylo i nadále tím evropským městem, za jaké ho považoval už od samého začátku, když ho z přístavu urychleně přepravili do penzionu daleko od centra, jako by opravdu ještě stále byl na kontinentu, kde ho nikdo neměl spatřit. Když šel

té první noci spát, měl pocit, že prochází snem, snem z trosek noční můry, kterou nechal za sebou. Místo budov, které na druhé straně oceánu padaly následkem spojeneckého bombardování, zde jako houby po dešti rostly budovy nové. Následujícího dne po probuzení mu už Argentina nepřipadala jako nouzové útočiště či jako poslední místo na světě, kam se ještě dalo uprchnout a uchovat si svobodu či dokonce holý život, nýbrž jako druhý domov, pokračování toho prvního, jenž byl již od počátku debaklu architektonicky předurčen k tomu, aby pod svou střechu přijal poražené.

Se zvučným názvem této takřka antarktické země se poprvé setkal v rámci svých hebrejských studií, když dostal za úkol přečíst a shrnout knihu *Židovský stát* od Rakušana Theodora Herzla. To byl jeho první úkol po nástupu do oddělení pro židovské záležitosti ve zbrusu nové národněsocialistické vládě. Politický otec sionismu navrhuje v bibli tohoto hnutí Argentinu jako alternativu pro případ, že by se návrat do Země izraelské jevil jako neuskutečnitelný. Zdůrazňuje přitom, že jde o jednu z nejbohatších zemí světa, která nabízí při řídkém osídlení mnoho prostoru. Dlouho před tím, než vznikla myšlenka poslat Židy do francouzské kolonie na Madagaskaru nebo je soustředit v polském Nisku, tehdejší *Untersturmführer* si vzpomněl právě na Herzla a na možnost uskutečnit tento sen, ani ne tak z praktického hlediska (byl odborníkem na vlakovou přepravu, a ne na lodní), jako spíš z hlediska teoretického. Tak

dlouho se opájel představami, že příspěvkem získá další „bonbonek“, jak nazýval vyšší frčky v postupu u SS, až ve výsledku celá iniciativa v jeho nitru vyšuměla a zůstala v zapomnění, stejně jako pozdější polský a africký podnět. Tentýž osud později potkal i polskou a africkou variantu. Když se nad tím zamyslel, bylo vlastně docela komické, že tato náhradní země zaslíbená nakonec není řešením židovského problému, nýbrž řešením vlastních útrap vzniklých jeho snahou tento problém vyřešit.

Konečně dorazil do hotelu Majestic na bulváru Avenida de Mayo, který si vybral, protože mu připomínal hotel stejného jména v Budapešti, kde organizoval (pokusil se zorganizovat) výměnu milionu maďarských Židů za deset tisíc nákladních aut. Pomalu přešel halu, kterou od předchozího večera zdobil provizorní oltář k uctění Paní naděje, jak se zesnulé také říkalo, a stiskl tlačítko vedle černého kovaného mřížoví. Současně s pohybující se kabinou, ačkoliv o poznání větší rychlostí, se ke Klementově hlavě z výšin snesla jistá myšlenka. Otočil se na podpatku, vrátil se ke stolku s fotografií a vázou umístěnou u bočního zrcadla v pozlaceném rámu a zastavil se, aby si upravil kravatu a pár vlasů, které mu od středu protáhlé lebky až k zátylku ještě zbývaly. Znovu si nasadil klobouk a zadíval se na svůj prošedivělý knír, který zakrýval vrozenou asymetrii jeho vyhublého obličeje, z něhož jako implantát čněl dlouhý nos, pouhé nosní dírký zakončené malou vystupující bradou, a pár širokých židovských uší, o nichž

si za jeho zády špitali jeho bývalí přátelé, podceňující jejich stejně široký doslech.

Výtah dorazil do přízemí. Stačil jeden rychlý pohyb, letmý pohled směrem k recepci, kde mladý muž v livreji vyplňoval nějaké seznamy, a z květin pro Evu se rázem staly květiny pro Veru.

Klement ejakuloval do manželčiných útroh. Spíše žádoucí akt než potěšení, neboť doufal, že se mu tím alespoň trochu podaří setřít vyděšený pohled své ženy zhrozené nad tím, jak zestárl. Hned poté zamířil do koupelny, ještě předtím, než se jeho úd znovu stáhne a zapouzdří se do předkožky a znemožní mu důkladnou očistu, které svůj pyj podroboval pokaždé, když byl s nějakou ženou, i kdyby byla jeho vlastní. Na další obřady stejně neměli dostatek času, protože děti se měly každou chvíli vrátit, až utratí sto pesos, které jim strýc Ricardo dal jako *Taschengeld* na uvítanou.

Kluci už byli velcí a změnili se k nepoznání, zejména nejstarší Klaus, jenž se ve svých šestnácti letech stal matčíným novým manželem, alespoň soudě podle podezíravého pohledu, jemuž podrobil muže, kterého jim matka představila jako jejich strýce. Tuto podezíravost jen těžko mohla potlačit štědrá bankovka, kterou mu strýc svěřil spolu s jablky, aby je během procházky po svém novém městě rozdělil mezi sebe a své bratry. Další,

kteří přišli na svět po Klausovi, Horst a Dieter, pak novému strýci nevěnovali ani náznak nevraživé pozornosti, neboť se plně bavili vrháním kostiček z rohoviny, které chlupci dostali hned, jak je Klement uvítal v přístavu, a s nimiž si nyní hráli na podlaze pokoje přesně tak, jak to Klement vídával u místních dětí. Jako by pravidla nepatřila k žádné konkrétní hře nebo konkrétní společnosti, nýbrž k dětství obecně. Když hochy viděl naposledy, bylo jim pět a tři roky, takže je klidně mohly nahradit jiné děti a on by si toho ani nevšiml, podobně jako tomu bývalo ve filmech, kde hrají stejnou osobu v různých životních etapách pokaždé jiní herci.

Naproti tomu Veronika, jeho milovaná Vera, se neměnila. Stejně kulatá tvář, stejně černé vlasy a stejně modré oči. Její tělo stejně pevné, nohy také, stejně kypře hýždě. V nejintimnějších chvílích jí Klement říkával Vulpius, a to na počest manželky Johanna Wolfganga Goetha, jež byla proslavená svými vnadami a nenuceným venkovským vystupováním, jimž dával přednost před zdravou štíhlostí a protáhlostí typicky árijské ženy. Nikdy mu nevadilo, že Vera pochází z venkovské rodiny, vadil mu však její radikální katolicismus a nutnost církevního sňatku, což se jeho stranickým druhům přičilo, neboť všichni byli na Führerovo přání *deisté*. Později sice oznámil, že i Vera konvertovala k tomuto národněsocialistickému náboženství, které propagoval Hitler, avšak bylo to jen jeho zbožné přání. Vera na své víře lpěla stejně jako první den, a to do té míry, že když spolu

zůstali v hotelovém pokoji sami, nejprve ho požádala, aby poklekl a pomodlil se z vděčnosti za jejich opětovné shledání. A tak klečel na koberci jako zamlada, tvář zabořenou do Veřiny šije jako do polštáře, a vdechoval vůni sena a mletých mandlí, její nejhlubší aroma. Přesně v této poloze se jí Klement zmocnil, částečně i proto, aby dal najevo, že lodní lístky nezaplatil Bůh, nýbrž on sám z úspor za dva roky práce v Argentině.

Už oblečený, na prahu koupelny se v lehké euforii ženě svěřil se zvláštní shodou okolností, kterou si právě uvědomil. V pasu Červeného kříže, který si nechal vystavit pro cestu do Argentiny, si kromě změny jména a místa narození (a také náboženství, rodinného stavu a povolání) změnil i rok narození, z roku 1906 na 1913. Žádný z údajů jeho nové identity nesměl být blízký těm, které chtěl skrýt. Alespoň tak mu to doporučili, ale nějak si nemohl vybavit, proč si vybral právě tento rok a ne nějaký jiný. Výsledný rozdíl v letech téměř odpovídal rokům, které strávil v rodném Solingenu předtím, než se jeho rodina přestěhovala do rakouského Lince. Tuto adoptivní vlast stejně o pár dekád později opět vyměnil za Německo, tentokrát proto, aby se jako dospělý mladík připojil ke stoupencům nového pořádku. Pokud volba byla vyvolaná nějakým dětským traumatem, rozhodně toto trauma nespočívalo ve stěhování, jakkoliv jej vy-
kolejilo a později mu zabránilo dokončit školu. Trauma spočívalo v úmrtí matky, když bylo Klementovi devět let. To byl v jeho dětství skutečný předěl. Ať už to bylo

jakkoliv, trefil se do černého, jak mu tuto malou záhadu objasnil jeho agent. Těch sedm let v rozdílu odpovídalo sedmi letům odloučení od manželky, takže ve chvíli, kdy se znovu setkávají, tedy právě teď, je mu tolik let, jako když ji naposledy políbil.

„No, není to krásné, *Schatzi*?“

„Mohu jít také do koupelny?“

Klement si zapálil jednu z cigaret značky Gloria, které mu žena přivezla, a ke svému pobavenému překvapení zjistil, že i název jeho oblíbené německé značky cigaret mu ve španělštině předznamenává zárnou budoucnost (v mládí by přísahal, že jde o anglosaské slovo). Navzdory chladu otevřel okno dokořán, aby vyvětral poslední zbytky pachu sexu. Číselné náhody ho vždýcky dostávaly do určité melancholie, jako by byl svědkem malého zázraku, který pak činí okolní svět ještě šedivějším. Opřený o okenní parapet přejížděl očima po mokřém asfaltu lemovaném vysokými stromy a starými pouličními lampami, což byl obraz, jemuž k dokonalé iluzi vlasti nechyběly už ani prapory s hákovými kříži, neboť ty už tam nyní také nevisely.

Na konci bulváru mezi prořídlymi větvemi platanů prosvítala majestátní budova Kongresu, jehož široké vchodové schodiště bylo zcela pokryto smutečnými věnci. Vzpomněl si na projev, který Evita pronesla 17. října předchozího roku v prvním přímém přenosu argentinské televize, jež sledoval na přístroji vyrobeném národním průmyslem a umístěném pod širým nebem před

budovou regionální vlády v Tucumánu. „Kdyby tento národ žádal můj život, dala bych mu ho a zpívala si,“ řekla tehdy první dáma nebo alespoň tak to Klementovi přetlumočili, jelikož jeho španělština stále nestačila na víc než na běžnou denní komunikaci v obchodě. Evitina věta mu přirozeně připomněla jeho vlastní významný výrok: „Skočím do hrobu se smíchem, protože pocit, že mám na svědomí pět milionů nepřátel říše, je pro mě zdrojem hlubokého uspokojení.“ Proto se Klementa zmocnil silný dojem, že na tom balkoně stojí on sám a všichni ti lidé, všechny horlivé masy, tak podobné a přitom tak odlišné od jeho vlastních, oslavují dole jeho slova. Na jedné straně řád, na druhé chaos. Na jedné straně hnědé košile, na straně druhé lidé bez košil, *descamisados*.

Sedmnáctého října, v den, který byl nade vše pochybnost pro Argentinec tak důležitý, v tentýž den přesně před deseti lety začal v Berlíně proces deportace Židů z říšského hlavního města. Byla to nejdůležitější operace, které Klement do té doby velel, protože se odehrávala v srdci Říše, jež měla být co nejdříve očištěná od Židů, *judenrein*, a proto si toto datum uchovával v paměti coby významný den své vlasti. A možná by tomu tak dnes skutečně bylo, kdyby mu bylo dopřáno dílo dokončit. Místo toho si volný pracovní den v kalendáři uzmul jiný režim kdesi na opačné polokouli. S hořkostí si též vzpomněl, že dílo mělo trvat tisíc let, avšak nakonec nebyli schopni zmocnit se ani jediného data.

Odhodil cigaretu dolů na ulici, zhluboka vdechl vzduch prošpikovaný směsicí pachů živého i spáleného dřeva a zavřel okno. Pohlédl na zlaté hodinky, jediný šperk, který vlastnil, ne snad, aby se jím honosil, ale spíše jako zástavu v případě nutnosti. Naučil se tomu od Židů, kteří nelegálně emigrovali a věcmi upláceli pohraničnický. Do oběda však bylo ještě daleko, což znamená, že pití vína musí počkat. Vera vyšla z koupelny a zeptala se ho, k čemu slouží druhý, nižší záchod s koutky jako u umyvadla, načež jí manžel vysvětlil, že jde o francouzský vynález. Neříkal jí snad o tom po jedné ze svých cest do Paříže? Francii tu připomínalo mnoho věcí. Od jazyka, jímž mluvili intelektuálové, až po *baguettes* a trochu menší a kulatější *croissants*, jimž tu doslovně říkali půlměsíc, *Halbmond*. Není to snad poetické? Každopádně tam, kam se chystali, žádné takové vymoženosti nebyly, ani pokud jde o jídlo, o koupelně nemluvě. Aniž ji chtěl vylekat, musel ji upozornit, že životní podmínky v Tucumánu jsou chudé, ačkoliv jim nic chybět nebude a budou mít jeden druhého, což je hlavní.

„Je tam nějaký kostel?“

„Před kostely tu člověk neuteče.“

Klement ukázal na bibli, kterou jeho žena položila na výtisky časopisu *Der Weg*, nejčtenější tiskoviny v jeho kruzích, kterou mu jeho druzi půjčili, aby se při čekání nějak zabavil. Bible byla první věcí, kterou Vera po příchodu do pokoje vybalila a také jí při modlitbě držela v ruce (už si nepamatoval, zda i při tom, co následovalo).

Byla to tatáž bible, kterou její muž před mnoha lety v záchratu vzteku roztrhl vedví a kterou Vera, místo aby ji nechala nově svázat, nosila tak, jak zůstala, jen s malým páskem z červené kůže a postříbřenou sponou, které držely knihu pohromadě. Nebyla to první bible, kterou jí zničil muž, jemuž v kostele přísahala věčnou lásku. Tu předchozí, kterou uchovávala ve fialovém plstěném pouzdře ještě z dob výuky katechismu, Klement v návalu vzteku roztrhal hned na několik částí, a poté je vhodil mezi uhlíky kachlových kamen, kde se jednotlivé kusy škvařily celé hodiny. Měl až po krk toho, jak mu při každé hádce z knihy citovala, jako by šlo o Führerova slova, všeobecně ho rozčilovalo, že kdejaký kněz má na ni větší vliv než vlastní manžel. O několik dní později, když se Vera dostala z deprese, která byla přehnanějších rozměrů, než její zbožnost, objevila se s novou biblí v ruce, ačkoliv tentokrát nebyla ani nová a vlastně ani ne její. Byla to bible, kterou Klement dostal v šestnácti letech od své macechy, když na příkaz otce musel odejít pracovat do dolu. Knihu knih četl ve volných dnech a červeně nebo modře si v ní podtrhával části, které ho nejvíc zaujaly, což byly výhradně bitvy ze Starého zákona. Velká jatka, při nichž nezůstaly naživu ani ovce, celá města srovnaná se zemí – to vše podněcovalo jeho mladickou představivost, rozjitřenou už tím, co se dozvěděl o první světové válce. Klement si nevzpomínal, že tento manuál o vyhlazovacích akcích žena ještě stále uchovává, a zachráněn byl jen díky její chytré strategii,

i když později ani tento výtisk nezůstane bez úhony. Nesprovodil-li knihu ze světa úplně ani při svém druhém protibiblickém útoku, bylo to jen proto, že nechtěl vidět ženu bez svého amuletu znovu tak nešťastnou. Možná pocítil i jistý sentimentalismus k amuletu samotnému. Rád si myslel, že se mu tuto dvojknihu podařilo rozdělit přesně na její starou a novou část, ačkoliv mu bylo jasné, že v jádru jde jen o dvě tváře téhož semitského monismu.

„Zdá se, že některé věci se nemění,“ poznamenal Klement bez náznaku zášti.

„To je moje lékárnička,“ odpověděla Vera záhadně.

Rozepnula sponu, oddělila obě části (před zpustošením Izraele a po něm, Ezechiel 33:23, podtrženo červeně i modře) a ukázala mu čtyři malé dutiny na vnitřní straně hřbetu, dvě a dvě na každé straně. Obsahovaly čtyři pilulky, které jí manžel vtiskl do ruky před odchodem do ilegality se slovy o tom, že je nebude potřebovat, přijdou-li Američané, Francouzi nebo Britové, pokud však uvidí, že na dveře klepou muži v sovětských uniformách, má dát okamžitě každému dítěti jednu a poslední si vzít sama. Smrt otravou je požehnáním ve srovnání s tím, co by ji čekalo ve spárech rudých bestii. Sám měl svou kapsli zašitou v punčoše pro případ, že by se ocitl ve stejné situaci. Naštěstí padl do zajetí Američanů, a přestože Říše byla mrtvá a s ní i jeho sny a smysl existence, pořád mu zbývala rodina, která měla právo vědět, že je naživu. Z tohoto jediného důvodu hodil svou porci